FICȚIUNEA

optm

nr. 95 / 13 noiembrie 2023
Săptămânal de cultură

Când nu scrie,
Liviu G. Stan
e în urbex,
însoțit
de *Niște unii*.
Zenob

Director de număr: Ciprian Handru

Amplu, asurzitor

Liviu G. Stan

Toamna a devenit un anotimp complicat. Hachițele climei au transformat-o într-un colaj schizofrenic: azi îți ies aburi pe nări, mâine țânțarii îți bâzâie pe sită înviați de-un simulacru de 30 de grade. Bine totuși că lumina i-a rămas nepervertită, încă învăluie detaliile într-un profil mătăsos, odihnitor, gonind acea hiperclaritate agresivă a verii. Și vântul, nici vântul autumnal nu și-a pierdut din particularități. Explorând recent ruinele Curții Coțofenilor, i-am simțit din plin miezul. Cocoțate pe-o costișă deasupra luncii Jiului și încorsetate de-o vegetație decadentă peste care trona, cu nepăsarea unor atlanți, o suită de nuci, vechile case neoromânești mă așteptau în bătaia unui vânt amplu, asurzitor, de fiord, așa cum a fost mereu duhul toamnei.

Așadar, un anotimp numai bun pentru thrillere și decizii radicale. Cred că am folosit toamna doar în unul dintre romanele mele, în „Salamandre", care este organizat de altfel pe cele patru anotimpuri, fiecare departajat printr-un anumit specific al tramei. Toamna marchează chiar ultimul segment al romanului, iar relevanța „strategică" a anotimpului, prevăzută cu plutirea neonoir a ceții și răpăitul forestier al ploii, a fost aceea de a-i oferi Elenei, protagonista din partea a IV-a, un fundal meteo cât mai neinvaziv pentru a-și manifesta autoscopia.

Iar asta îmi aduce aminte de începutul magnificului roman „Satantango" al lui Laszlo Krasznahorkai (și de ecranizarea pe măsură a lui Bela Tarr), care surprinde disoluția unei mici comunități în acidul toamnei:

„Într-o dimineață de sfârșit de octombrie, cu puțin înainte de căderea primelor picături din șirul ploilor de toamnă, necruțător de lungi, pe pământul sterp și crăpat din vestul coloniei (unde mai apoi, până la primul îngheț, întinderea puturoasă de noroi avea să facă drumurile impracticabile și orașul inaccesibil), Futaki s-a trezit că aude dangăt de clopote. Cel mai aproape la patru kilometri spre sud-vest, pe vechiul răzor Hochmeiss, se găsea o capelă singuratică, care nu numai că n-avea clopot, dar și turnul i se dărâmase încă de pe vremea războiului, iar orașul era prea departe pentru a răzbate până la el orice sunet de acolo. De altfel, aceste sunete vibrante și triumfale nu-i sugerau bătăi îndepărtate de clopot, ci părea că vântul le poartă spre el din apropiere («Dinspre moară, parcă…»). S-a ridicat în coate pe pernă, ca să poată privi afară prin fereastra cât o gaură de șoarece a bucătăriei, dar dincolo de geamul pe jumătate aburit, așezarea scăldată în albastrul aurorei și în dangătul tot mai stins de clopot era încă tăcută și lipsită de mișcare: dintre casele de pe partea opusă, cu distanță mare între ele, numai prin perdelele de la fereastra casei doctorului răzbătea lumină, și asta numai pentru că locatarul ei, de ani buni, nu putea să adoarmă decât cu lumina aprinsă. Și-a ținut respirația, ca să nu piardă niciun singur sunet vibrant, desprins din refluxul dangătului de clopot, căci voia să știe adevărul («Precis că dormi încă, Futaki…»), iar pentru asta avea nevoie de fiecare sunet, oricât de orfan ar fi fost acesta."

Și dacă dau mai departe *search* în memoria mea, ajung în noiembrie 2008, când am dat peste un ins care s-ar fi potrivit mănușă romanului lui Krasznahorkai. În Parcul Monument din Brăila, există și-acum o statuie realist-socialistă din marmură, reprezentând o femeie încovrigată la pământ, o poziție care nu exprimă suferință, ci mai degrabă reverie.

Statuia nu mai are chip. Nasul i-a fost spart, ochii i-au fost spărți, gura i-a fost spartă, fruntea i-a fost spartă, bărbia i-a fost spartă, obrajii i-au fost spărți. Figura ei pare mâncată de animale. Nici degetele de la mâini nu se află într-o stare mai bună, din zece i-au mai rămas întregi vreo șase.

Am clar în minte. Copiii au roit ani în șir în jurul ei, vrăjiți de plăcerea maltratării. De-a lungul copilăriei mele, am văzut pușți urinând pe figura ei, puștoaice defecând lângă ea. Copii scuipând-o pe sâni, lovind-o cu picioarele în stomac. Copii care o lapidau cu pietre. Țin minte că, într-o vară, un băiețel i-a cerut maică-sii rujul și-a început să-i mâzgălească figura, hăhăind. Chipul i-a fost însă furat de-un bărbat, nu de-un copil. Ipoteza în rândul moșilor șahiști din parc? Că misteriosul cetățean venea cu bicicleta agale prin parc, când a frânat brusc și, sărind din șa, a scos o cheie franceză din sacoșa care-i atârna de ghidon și a început să-i care lovituri.

Dar să revin la acea amintire din 2008. Venit într-un weekend de la București, ieșisem să fac o plimbare prin parc. Când, prin ceața groasă, mi-a ieșit în cale silueta unui gardian beat turtă, care-i vorbea în șoaptă. Și-i zicea așa: „Ce faci, curvulițo, te simți bine, nu? Relaxată. Bun așa. În timp ce alții muncesc, fă, în frigul ăsta!"

Brăilenii au știut mereu să asculte pietrele.

Integral în versiunea online

Elegie cu chip de scorpion

Vali Nițu

pe strada cu nume de turn
istoria și poezia
Chindia
complicată regia unei piese de teatru
în două acte
s-a rătăcit în propria-i teamă
însăși armonia

în gala de excelență e umbră/lumină
ca mod de viață
într-un bestseller cu enigme
printre cuvinte sosesc
sădesc o elegie și mulțumesc
prin rugă spre Înalt

Arestat

Mario Balo

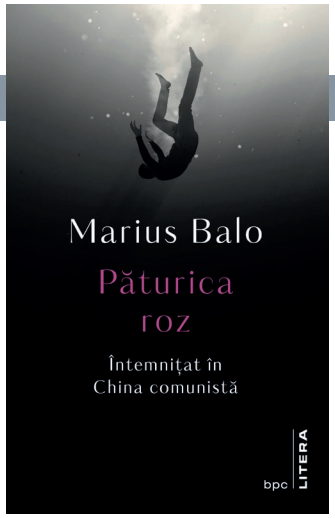

La 37 de zile am fost arestat în mod formal și am intrat în etapa investigativă. La majoritatea celor pe care-i cunoscusem acolo veneau milițienii să-i interogheze în fiecare săptămână timp de multe luni de zile, la alții veneau aproape în fiecare zi. La mine nu a venit niciodată nimeni în întreaga perioadă cât a stat dosarul meu la Miliție, aproape un an de zile. Din două în două luni primeam câte o hârtie care-mi prelungea arestul cu încă 60 de zile. Motivul era mereu același; se prelungea investigația pentru că se dorea capturarea celor trei lideri chinezi ai firmei la care fusesem angajat și care fugiseră din țară în momentul în care miliția descinsese și mă arestase pe mine și pe ceilalți angajați. Primiseră evident un pont și se făcuseră nevăzuți. Nu au fost capturați niciodată. După ce am fost arestat formal, am trecut printr-o perioadă de câteva săptămâni în care îmi spuneam că vreau să îmi cer iertare și vreau să îi iert pe toți cei care mi-au greșit vreodată, în afară de oamenii aceștia din cauza cărora ajunsesem întemnițat aici. Gândirea mi s-a schimbat însă rapid și i-am iertat pe toți în momentul în care mi-am dat seama că nu ajunsesem în acel loc din cauza lor. Ajunsesem în acel loc din cauza mea.

În august, după patru luni petrecute în celula 305, am fost mutat dintr-odată în chiar capătul celuilalt corp de clădire, în celula 316. M-am bucurat mult la auzul veștii și mi-am strâns rapid într-o pungă de plastic cele câteva lucruri pe care le aveam. Purtam încă pantalonii de la costum și cămașa. Primisem o pereche de pantaloni de la James și un tricou aproape rupt pe care le foloseam atunci când le spălam pe ale mele. Le frecam cu săpun, le limpezeam și le dădeam celor care veneau cu cazanul. Ei le întindeau undeva pe hol și a doua zi le primeam uscate. Aveam două perechi de chiloți și două perechi de șosete și un tricou *Adidas* piratat aproape rupt. Asta era toată averea mea. Patru luni de zile l-am privit pe tovarășul de partid cum primește tot la două săptămâni două pungi uriașe pline cu mâncare. Ziua în care soseau comenzile era zi de sărbătoare. Toți își făceau cafele, pregăteau tăiței, sorbeau câte o cola cu masa de prânz. Biscuiți cu ciocolată și prăjiturele cu cremă își găseau drum în acea zi către o mulțime de guri flămânde. Acele prime luni de zile în care doar am privit, neavând bani în cont pentru a putea să-mi cumpăr și eu, m-au smerit și m-au ajutat foarte mult. Înainte, nu existase deliciu sub soare pe care să fiu nevoit să mi-l refuz. Acum nu exista deliciu sub soare pe care să pot să mi-l permit. Experiența a fost cu atât mai edificatoare cu cât în tot acel timp, în afara hainelor primite de la James, nu mi-a oferit nimeni niciodată nimic.

Fragment din romanul *Păturica roz*, în curs de apariție la ed. Litera, BPC

Cărușașul viselor

Narcis Amariei

Băiatul ajunse în parc la ora înserării. Ninsese mult, iar zăpada înnobilase cumva copacii uscați și strâmbi, redându-le un pic din măreția pierdută în lupta cu vânturile aspre. Găsi o bancă, dădu la o parte cu mâna omătul prăfos și se așeză. Nu trecu mult și lângă el luă loc o fată tristă cu un fular vesel, trecut șmecherește peste geaca albă. Tânăra îl privi un timp absentă și apoi îl întrebă:

— Ai auzit de Somnium Space?

— Nu.

— Îți cumperi un avatar care va trăi și după ce mori.

— De ce naiba ai face asta? De ce ai vrea să te afunzi într-o iluzie mai mare decât este viața deja? Toate astea mi se par niște instrumente de fugit de propriul suflet, spuse cu amărăciune băiatul și își scoase mânușile pentru a-și aprinde o țigară. Fata ridică privirea și de-abia atunci observă trăsăturile fine ale băiatului: o față prelungă, luminată de niște ochi verzi, tremurători, ce contrastau cu părul negru strâns cu un elastic la spate.

— Eu cred că va avea adepți. Pentru unii, viața așa cum e ea, nu le mai e de ajuns, zise ea și își aranjă o șuviță roșcată ce îi căzuse peste ochii albaștri și veșnic triști.

— Normal că va avea. E mai simplu să fugi decât să te apropii de sufletul tău. Inventăm atâtea modalități să fugim de noi înșine și ne mirăm de ce suntem deprimați.

— Cică e gândit să facă mai suportabilă despărțirea de cineva drag, zâmbi fata, iar pe obrazul stâng îi zvâcni imperceptibil un fel de semilună mică, un semn din naștere care îi dădea un aer interesant.

— Yeah, right, bullshit. Cu ce te ajută să te amăgești? E mai sănătos să te culegi de pe jos și să accepți realitatea pentru ceea ce este. Să îți pui curaj în suflet. Și scuză-mă că te întreb, tu nu ești pe IH? De unde îți vin gândurile astea?

— Speram că ți-ai dat deja seama, din ce am vorbit până acum.

— Hm, nici la mine nu a mers. Sunt trist și deprimat. Nu îmi mai pot programa sentimentele ca la început. Și mă gândesc că CSA e responsabil pentru tot acest rahat. Sincer, nici nu cred că eram eu cel care le programa. Te-ai gândit, vreodată, de ce la unii IH-ul nu mai acționează?

— Nu te-ai vaccinat, nu-i așa? Înseamnă că mai visezi.

— Da. Visez. De ce?

— Păi, ăștia zic că de la asta e. Că visele interferează cu implantul. O să vezi că până la urmă or să ne oblige pe toți să ni-l facem.

— Mă întrebam dacă am putea pleca de aici.

— Știi foarte bine că nimeni nu poate pleca de aici. Welcome to the Hotel California... Și revenind la Somnium Space, se pare că în viitor vom deveni propriile avataruri. Ca în jocul ăla stupid, *The Sims*. Și atunci, chiar nu mai contează.

— Suntem deja. Dar altfel decât ne spun ei. Ai un suflet, da? Ceva în adâncul ființei care îți conduce acțiunile și dorințele. Ceva care te împinge sau care te oprește.

— Ei asta vor. Să anihileze sufletul. Să-l usuce cu uitarea de sine.

— Eu sunt Gabriel.

— Maria. Îmi pare bine.

Geo Doba: Biografia este prima etapă în construcția unui personaj

Care este cel mai important lucru în construcția unui personaj de ficțiune? Biografia? Portretul? Acțiunile? Replicile? Desigur, toate sunt importante, dar pentru tine, ce-ar fi pe primul loc?

Pentru mine, un personaj de ficțiune este la fel de real ca orice altă persoană. Privit din acest punct de vedere, un personaj este rezultatul unui cumul complex de factori care îl influențează și îl modelează. Aș spune că biografia este prima etapă în construcția unui personaj, iar aici mă refer în special la copilărie, la influența părinților, a familiei și a mediului în care a crescut. Datele biografice depind foarte mult și de rolul pe care personajul îl joacă în poveste – cu cât personajul este mai important, cu atât stabilesc mai multe detalii despre viața lui. Aș dori să subliniez faptul că, de multe ori, nu toată biografia personajului ajunge să fie cunoscută de cititor sau de către spectator, dar creionarea biografiei este un instrument esențial în mâna creatorului care trebuie să își cunoască foarte bine personajele.

Mai departe, componenta biografică se împletește strâns cu portretul psihologic al personajului și astfel avem baza, punctul de plecare pentru acțiunile și modul de a vorbi, de a se exprima al personajului. De asemenea, un lucru important pe care îl stabilesc de la bun început, înainte de biografie sau portret psihologic, este tipul de personaj, adică tinde sa fie mai degrabă pozitiv sau mai mult spre negativ? Personal, nu cred în personaje pur negative sau pur pozitive, de unde și exprimarea de *a tinde să*. Ca să revin la ceea ce am spus la început, cu cât un personaj de ficțiune este mai complex și multidimensional, așa cum este orice persoană reală, cu atât el este mai reușit și mai fascinant pentru cititori.

Care este modelul tău de personaj – din literatură sau film, teatru…?

Nu aș putea spune că am un model de personaj, deoarece stilul și modul de a contura personajele diferă de la scriitor la scriitor, dar am multiple personaje pe care le găsesc întotdeauna interesante și captivante, indiferent de câte ori citesc cartea sau văd opera filmică. Voi începe cu un exemplu din literatură, chiar din cea autohtonă, și îl voi numi, poate surprinzător, pe Costache Giurgiuveanu din romanul *Enigma Otiliei*, scris de George Călinescu. Este imposibil să citești acest roman și să nu fii impresionat de modul în care este descris și conturat acest personaj. Am citit romanul în liceu și iată că, zeci de ani mai târziu, Moș Costache este încă prezent în mintea mea – un personaj convingător, absolut, plin de contradicții care îl rotunjesc, conferindu-i acel realism uman de care vorbeam mai sus.

Un alt personaj care îmi place foarte mult este Joffrey Baratheon din seria de cărți „Urzeala tronurilor" a lui George R. Martin. Joffrey este un personaj predominant negativ, dar în cărți are și câteva calități – este curajos, este un bun spadasin și are o relație bună cu mama sa. Interesant este faptul că în serialul TV cu același nume, Joffrey este un personaj aproape complet negativ, multe dintre calitățile menționate în cărți fiind transformate în defecte. Cred că această abordare a funcționat pentru serial din mai multe motive, unul dintre ele fiind interpretarea de înaltă calitate, dar și faptul că în universul celor 7 Regate există mai mulți eroi și antagoniști – pe lângă restricțiile de timp impuse de existența atâtor personaje și regate, cu cât un personaj este mai clar poziționat, cu atât mai ușor este pentru public să urmărească o poveste complicată și să empatizeze cu personajele principale.

Ultimul personaj pe care îl voi aduce în discuție este Don Draper, eroul serialului american *Mad Men*. Don Draper este directorul de creație al unei agenții de publicitate și este un personaj aflat într-o perpetuă căutare a identității sale. Dacă nu ați urmărit serialul, ar fi bine să nu citiți mai departe, pentru că urmează un mic spoiler – Don Draper, actualmente un profesionist de succes, trăiește sub un nume fals, numele său real fiind Dick Whitman. În ciuda vieții aproape perfecte pe care o are în aparență, trecutul lui Don îi influențează în mod constant viața deoarece tot ceea ce face este cu scopul de a păstra acest secret ascuns. Practic, avem din nou un personaj cu o psihologie complexă, un personaj măcinat de un conflict interior extrem de puternic, ce reușește să susțină întregul serial.

Femei, bărbați și faptele lor. Despre un volum al posturilor hiperestezice

Smărăndița-Elena Vasilachi

Femei, bărbați și faptele lor este un volum pe care l-am asociat, încă din momentul absolut special în care mi/ (ne)-a fost dăruit, cu două aspecte: primul are în vedere ideea de *postură*, despre care m-am documentat temeinic în ultimul timp, iar al doilea vizează, în orizontul meu de om – cititor – simțitor, *hiperestezia*. De ce am asociat povestirile tulburătoare din acest volum cu postura? Fără a dori să dezbat prea mult grilajul teoretic al ideii de posturalitate, termen din instrumentarul teoretic al lui Jérôme Meizoz, menționez doar ideea centrală a acestui concept, care presupune construcția unui *alter ego* vizibil la nivel textual, alimentat de comportamentul social/ exterior al celui care optează pentru această formă de reprezentare la nivel discursiv. Prozele scurte din acest volum înmagazinează tot soiul de astfel de posturi menite să concentreze în esența lor dramele, angoasele, tulburările, firescul și nefirescul relațiilor dintre bărbați și femei. Mama agresoare, femeia ușoară, copilul abuzat, bărbatul violator, „mama" răniților, văduva dansatoare, cărturarul decapitat, o *businesswoman* nimfomană – sunt doar câteva dintre posturile care se împletesc într-o horă a individualităților scindate, dinamizată de raporturile interumane care denotă o lume în delir, o lume fabricată în spatele falselor cortine ale oamenilor întotdeauna-fericiți-împliniți-și-absolutizanți.

Interpretarea din perspectiva posturală permite atât o vizualizare în filigran a textelor, cât și o panoramare „de sus" a personajelor din aceste proze scurte, surprinse în cavitatea arhetipală a comportamentelor pe care le promovează. Astfel, impulsurile colerice ale fanariotului Mavrogheni („Capul lui Arvinte s-a rostogolit, lăsând în urmă o dâră de sânge.") ajung, câteva secole mai târziu, să facă parte din arsenalul de corecție maternă („O bătuse însă sălbatic, și tot cu catarama de metal de la nenorocita aia de curea rusească..."). Alteori, prietenia (studențească) dintre femei devine punctul de reper al unei lumi pierdute în monotonia și monocronia muncii la birou, a căsniciei care nu mai monopolizează spațiul iubirii armonioase, ci teritoriul sexualității în van. Sexul înnăscut poate fi deturnat și prin sugestie, prin puterea dorinței de a schimba harta destinului (biologic), convertind-o la egoismul propriilor repere afective.

Considerabil la acest volum este, printre altele, faptul că, scriind despre raporturile dintre femei și bărbați, autorii par a se dezbrăca de haina genului lor sau, mai precis, de prejudecățile atașate acestuia, astfel încât visceralitate asociată, de obicei, masculinului și fragilitatea feminină fac parte din compoziția punctului nodal în care se interesectează nu doar rolurile de autor/ autoare, ci (și aici cred eu că trebuie pus accentul) tiparele diferite de *umanitate*. Este cu adevărat fascinantă frizarea realului pe marginea căreia se construiește întregul eșafodaj narativ, în reflexia căruia adevărul brut este preferat rafinării excesive (stilistic, lingvistic, tematic), poate și din dorința de a pune pe masa prezentului adevăratele cărți de identitate ale femeilor, ale bărbaților, cosmetizate de-a lungul timpului fie din rațiuni ideologice, fie prin pudrarea excesivă generată de variile curente de gândire „la modă". Finalitatea *dominației masculine* se împlinește tot prin prezența feminină.

Rănile deschise ale războiului sunt la fel de adânci ca cele provocate de brutalitatea instinctului uman. Violul, ca formă de alterare absolută a umanității, ranforsează imaginea primitivă a insului incapabil să-și controleze și educe latura care-l apropie de animalitate, dar îl desparte categoric de firescul fibrei omenești. Ca oricare alt aspect din acest volum, violul nu poate fi evitat, ascuns de ochii cititorilor, întrucât, din păcate, el nu poate fi șters nici din lumea reală, făcută din oasele și carnea abuzaților și abuzatorilor, vânaților și vânătorilor.

Hiperestezia, sentimentul acut al simțirilor plurale care-și ies din matca firească, este generată, pagină cu pagină, de aceste texte tactile, palpabile, scrise în basorelief și emanând căldura corpului care se pregătește fie să dea, fie sa ia... viață („Acumularea freonului în oase și frisoanele fricii îmi dau dureri de cap."). Scoicile tăioase și reci ale mării, colțurile de bloc la care se adună cei cool cu haine lălâi, sala de așteptare a unui cabinet medical, marginea patului blestemat, cluburile, camerele de hotel, iată doar câteva dintre piesele din care este alcătuit tabloul eteroclit al volumului coordonat de Ligia Pârvulescu, în care femeile și bărbații, de cele mai multe ori, nu mai amintesc de unitatea originară, ci de disoluția sfârșitului de lume.

Fără doar și poate, exemplele din volum ar putea continua, însă miezul acestuia trebuie descoperit și gustat de fiecare cititor în parte, pentru a nu tulbura *corola de minuni a lumii*, ci pentru a o îmbogăți cu situații concrete, cu *femei, bărbați și faptele lor...*

Integral în versiunea online

Femei, bărbați și faptele lor, **BPC, Litera, 2023.**

Human. It was a... nightmare

Ligia Pârvulescu

Deschid fereastra și inspir adânc. Tocmai am omorât un șobolan care se strecurase în bucătărie cine știe cum. L-am văzut prima oară pe coșul de gunoi, sub chiuvetă. Se uita la mine întrebător – am de gând să-i fac rău sau vreau să ne împrietenim? Nu a fugit. Am sigilat bucătăria, iar șobolanul a rezistat o săptămână la otrava albastră presărată pe peștele afumat, lăsat în locuri strategice prin bucătărie. Până într-o zi când a început să vină un miros nesuferit pe sub ușă. Am deschis și am început să dau deoparte toată mobila, pregătită cu o coadă de mătură în caz că fiara avea să sară la mine să mă muște, așa cum auzisem că se poate întâmpla. Dar nu: l-am găsit, într-un final, refugiat sub o banchetă, contorsionat, mort. Câteva picături de sânge pătau fața unei perne pe care o înghesuisem acolo. Otrava își făcuse până la urmă efectul. M-am uitat în ochii lui și am văzut o mare tristețe. Am pictat șobolanul pe zidul din fața blocului, un zid care șerpuia odată cu sinusoidele bulevardului ce trecea prin fața clădirii. A ieșit de fapt un cap de fată, care avea tristețea din ochii șobolanului, și care avea să mă privească zi de zi de acolo, de pe zid. Bluza avea carouri roșu cu albastru. Albastrul otrăvii care-l făcuse pe șobolan să vomite sânge. Era el – și atât de uman. Deasupra picturii am scris „Human. It was a... nightmare", cu toate sensurile posibile ale înșiruirii de cuvinte. Deasupra orașului, peste claxoanele mașinilor și pedalatul aiuritor al bicicliștilor, plutea regretul unei prietenii ratate.

Ochii cât farfurioarele de dulceață

Doina Gecse Borgovan

Acuma serios, tot el spune că a fost un coșmar? I-am pozat trei săptămâni și jumătate cu căciula de nurcă a lu' mă-sa în cap. Pe căldurile astea, simțeam că mă ia cu leșin și mă tot rugam de el să mă lase să fac o pauză cât să trag o țigară. Și uite ce-a făcut: a transformat căciula aia care putea a naftalină în șobolanu' ăsta speriat. E drept că port numărul 40 de picior și-mi găsesc pantofi doar la secănduri care aduc marfă din Olanda, dar chiar așa labe dizgrațioase crede el că am? Cu ochii și cu expresia feței măcar a nimerit-o cât de cât. De când eram mică tot auzeam în jurul meu: ptiu, bată-te norocu' că ai ochii cât farfurioarele de dulceață și frumoși foc!

E primul lui proiect public și mi-a promis că după ce încasează onorariul mergem într-un weekend cu cortu' la munte. Da' acuma că i-am zis pe șleau că nu-mi place ce-a ieșit, s-a supărat. S-a urcat pe bicicleta aia la care-i scârțâie lanțu' și dus a fost. Abia ce-a mai catadicsit să-mi arunce o privire peste umăr așa, în fugă.

Cuvintele lucrează singure

Alex Stoicescu

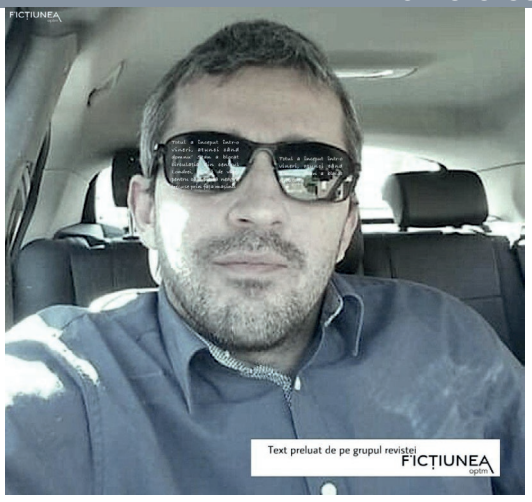

Prima oară citesc cu atenție textul, iar liniștea trebuie să fie deplină. Am grijă să trag jaluzelele, să-mi închid telefonul și să fiu ferit de orice m-ar putea distrage. Apoi citesc doar replicile mele și ciulesc urechile să "aud" răspunsul celuilalt. Mă învârt prin cameră ca și cum aș fi pe scenă. Din ziua în care primesc rolul și până la prima reprezentație, personajul mă însoțește de la teatru acasă, unde continui repetiția. Totul trebuie sa fie natural, așa că îmi las corpul liber să se manifeste la fiecare cuvânt spus sau declamat: o întindere de mână, un bătut din palme, un zâmbet, vocea ridicată atunci când e cazul. După o vreme, cuvintele lucrează singure și pun în mișcare fiecare articulație, cel mai neînsemnat mușchi al corpului. Când simt că ceva lipsește sau că nu curge natural ca și cum ar veni din adâncul ființei, pun piesa deoparte, las personajul să respire, ridic jaluzelele și deschid larg ferestrele.

A doua zi reiau procedeul. Simt cum personajul se îmbogățește cu fiecare repetiție. Îl las să mă locuiască, să-și găsească toate gesturile corecte. Orice întâmplare exterioară susceptibilă să mă afecteze emoțional trebuie introdusă uneori cu grijă, alteori își găsește singură locul în temperamentul și atitudinea personajului, fără să-i schimbe structura.

În ajunul premierei, fără excepție, sunt sută la sută în pielea personajului. E o rutină care merge de fiecare dată. A mers, de fapt. Până la premiera de aseară. Când cortina s-a ridicat, am încremenit în fața mulțimii de chipuri identice cu cel al arătării apărute peste noapte pe zidul din fața casei, după ce-am ridicat jaluzelele, la ultima repetiție. Am închis ochii și m-am rugat să fie doar un coșmar. Am numărat până la zece, apoi i-am deschis.

Ilie

Alexandru Șerban

Ieșit din curtea penitenciarului sleit de puteri. Se simțea cu adevărat liber pentru a doua oară. Tot pentru a doua oară în viață lăsa în spate închisoarea Rahova. În fața lui se întindea șoseaua care ducea la Alexandria. În stânga era Bucureștiul. Până să apuce drumul final spre Deltă, în locul unde era stăpân, trebuia să străbată orașul. Dincolo, pe partea cealaltă a șoselei, prinsă de un stâlp ruginit, era o tablă albastră pe care scria „STAȚIE". A traversat privind în gol. Gânduri confuze îl sâcâiau. Mașinile treceau în viteză, iar el aștepta autobuzul care ducea în București, la gară. În stație opreau microbuze mici și albe cât furgoneta de înghețată pe care o văzuse el, cândva, în Tulcea. Pentru Ilie, timpul stătea în loc. Începuse să se plictisească. Ar fi vrut să ajungă cât mai repede acasă. Aștepta autobuzul cel mare și roșu în care știa că trebuie să urce. Într-un târziu, o vechitură, cu tabla ruginită, a oprit în dreptul lui. S-a urcat în același autobuz cu care venise, plin cu muncitori ce se întorceau acasă de pe șantierele din jurul orașului. Nu vedea nimic și nici nu îl interesa ceva anume. Avea în suflet neliniștea, iar neliniștea lui se numea Radu. Încerca să nu se mai gândească la asta, dar simțea în nări aerul din penitenciar care încă nu îi ieșise de tot din plămâni. A scos din buzunar o bancnotă mototolită de 25 de lei pentru a-și achita călătoria până la gară, acolo de unde trebuia să se urce în trenul de Brăila. Conducătorul auto, un tip gras, îmbrăcat cu un maieu alb și unsuros îl studia pe Ilie de sus și până jos, de la stânga la dreapta și invers. Nu-i venea să creadă că cel din fața lui îi plătește astfel. Și-a luat încet șapca neagră de pe cap, s-a scărpinat cu unghia de la degetul mic pe tâmpla dreaptă și a zbierat:

— Auzi, tataie? Matale încerci să mă păcălești?

— Păi dacă mai trebuie, îți mai dau! spuse Ilie și mai scoase din buzunar o bancnotă de 25 de lei mototolită.

Șoferul râdea zgomotos. S-a ridicat și a strigat la ceilalți călători, fluturând în aer cele două hârtii pe care era imprimat chipul lui Tudor Vladimirescu:

— Uitați, oameni buni, cu ce vrea moșulică ăsta să îmi plătească biletul până la gară!

Un cor de chiote, râsete și hăhăieli izbucniră în jur. Ceilalți începuseră să glumească pe seama celor doi.

— Păi ce să faci, Fane? Te-oi fi apucat să colecționezi bani vechi și moșul a vrut să te ajute? spuse o voce răgușită.

Câteva înjurături se auziră, dintr-o dată, în spatele autobuzului. Doi salahori, amețiți de băutură, începuseră să-și care pumni și picioare. Ilie era mai confuz decât cei doi și nu mai înțelegea nimic din ce se întâmpla cu el. Se uita la șofer, iar șoferul îl privea la fel de uimit, neînțelegând de unde atâta tupeu într-un moș slăbănog, venit la oraș de pe cine știe ce coclauri de care nu auzise nici dracu'.

Integral în versiunea online

Singură acasă

Rodica Bretin

Am fost mereu singură, acasă și în curtea unde nu erau alți copii de vârsta mea – până când a apărut Dragoș. Părinții lui s-au mutat pe strada Lungă în 1964, nu prin obișnuitul schimb de locuință, ci cu o repartiție de la Sfatul Popular. Tatăl lui Dragoș avea un nume greu de pronunțat și o funcție importantă la ICA Ghimbav, fabrica ce ar fi trebuit să construiască avioane și elicoptere, dar se mulțumea cu planoarele, unele cu motor, altele nu. Deși nu era inginer-șef – asta avea să se întâmple câțiva ani mai târziu – Sextil Prodan primea destul pe statul de salariu cât să își țină nevasta acasă, ca la americani, ceea ce a stârnit invidia întregii suflări feminine a curții, dând drumul la mașina de tocat bârfe.

Mama lui Dragoș se făcea că nu le aude; trecea prin fața ușilor vecinilor fără să se uite în stânga ori în dreapta, strâmbând din nas, poate la duhoarea de varză murată ce răbufnea uneori din pivniță după spălarea putinilor, ori poate la mirosul de tocană, delicatesa obișnuită a gospodinelor din Ardeal. Răspundea la saluturi cu o înclinare regală din cap, iar când binevoia să stea de vorbă cu cineva, se prezenta întotdeauna *doamna inginer* Prodan, de parcă împărțea cu soțul până și diploma de facultate. Evident, Dragoș era un demn urmaș al Domnului Goe, răzgâiat, prost-crescut, cocoloșit și alintat peste măsură. Avea cu un an mai puțin decât mine, iar plusul meu de experiență într-ale lumii sau poate pumnul primit în nas la prima noastră întâlnire l-a făcut să capete un respect temător, cum nu nutrea decât pentru tatăl lui.

Cum am spus, eram singurii copii ai curții – o fată băiețoasă și un puști ce își găsise nașul și, curând, modelul în viață. Despre jocurile noastre de-a pieile roșii ori haiducii, unde el avea rolurile în care îl distribuiam eu – ar fi multe de spus și într-o altă poveste... Foarte curând, Dragoș a ajuns să facă tot ce îi ceream. Dacă voiam să sară într-un picior, mă întreba „cât de sus?", exact ca recruții din Legiunea Străină, care nu comentau niciodată un ordin, oricât de absurd ar fi fost. Începusem să ne petrecem amiezile împreună, cu excepția orelor când Dragoș se ducea cuminte la culcare, iar eu bântuiam prin curte, fiindcă ai mei nu m-au putut convinge nici cu argumente, nici cu amenințări sau promisiuni, că somnul de după prânz ar folosi la ceva.

Dragoș mă lua drept etalon în toate, sau, cum ar fi spus *doamna inginer*, eram „capul răutăților". Ea și inginerul titular nu ne priveau năzbâtiile cu prea multă îngăduință. Cât despre ai mei, mama ridica din umeri de câte ori eram învinuită de ceva, iar tata intervenea împăciuitor, în spiritul filosofiei stoic-fataliste: „Copiii se ceartă, se împacă, se mai și bat, e treaba lor, lumea lor". Ne ciondăneam adesea, nimic de zis – doar făceam parte din tabere opuse, sudiști și nordiști, albi și indieni, iar ăsta era farmecul jocului! Dragoș m-ar fi urmat oriunde, până și în bezna pivniței comune, unde altfel n-avea curaj să se avânte. La rândul meu, prinsesem drag de primul meu adversar-învățăcel. Ne întrerupeam joaca doar în momentul în care Dragoș era chemat în casă, să mănânce supă de tăiței sau cu găluște. Când îl striga, maică-sa folosea tonul cu care se vorbește la ONU despre pacea mondială sau foametea din lumea a treia.

Cum despărțirile fac parte din viață, l-am văzut pentru ultima oară pe Dragoș când eram la Liceul Șaguna, iar el terminase clasa a opta la Honterus Shule – evident, mama lui, snoabă până în măduva oaselor, insistase pentru grădinița și apoi școala germană, iar tatăl n-avusese ce să zică. Nemții sunt cei mai buni ingineri, nu?

Integral în versiunea online

Singurătate și tragedie în contemporaneitate

Magdalena Chitic

Crimele încep chiar cu personajul principal al acestui roman, Stadii, cu David, un programator freelancer, personaj-narator în același timp, care nu se simte vinovat nici măcar de propria crimă, confesionându-se fără urmă de vinovăție, într-un stil cu totul camusian. Până și iubirile sale, vreo patru la număr, sunt duse într-un stil cu totul contemporan, în afară de cea cu Vera, unde va simți o datorie de onoare să o ajute și cea a Laurei, tragică prin excelență, care va încheia romanul într-un mod deloc satisfăcător, am putea spune, fără happy end.

Scenele din roman ni se par extrem de familiare. Atât de familiare încât ne simțim vinovați că trăim într-o astfel de societate. Singurătatea resimțită este excesivă, o singurătate de care ne simțim și noi vinovați că trăim în această lume plină de coduri moderne, în care parcă nimic nu mai are niciun sens. Evenimentele tragice o preced, o acutizează și îi dau o alură de roman polițist, dar într-un mod mai cizelat, mai adaptabil contemporaneității și realității. O societate bazată pe IT, legată de IT, prin însăși profesia personajului principal. Nu putem să dăm uitării nici problemele legate de jocuri ale lui Kitty, nici despre jocurile cu tentă sexuală ale prietenilor lui David din serile lor libere, ce generează un întreg val de discuții, ajungându-se la o tipologie a jocurilor în general, o esență a programărilor și a codurilor aflate în spatele acestora. De aici se poate ajunge la concluzia că în acest fel a fost construită și viața, ca un limbaj de programare (cu multe tragedii ce deservesc modernității – accidente de mașină, crime). Cititorul de rând nu este chiar atât de obișnuit cu termeni care vin din sfera șofatului sau a IT-ului și i se poate părea ceva inedit.

Sfârșitul cărții se anunță într-un mod tragic: moartea bruscă

a Laurei, a iubitei lui David, în timp ce aceștia își petreceau timpul într-un mod cu totul inedit. De altfel, personajul cade într-o stare de singurătate acută, gândindu-se că în absența ei, cu toate că a petrecut un timp relativ scurt cu ea, nu va mai fi omul care era înainte.

De asemenea, moartea iubitei l-a afectat atât de tare pe David, încât imaginarul poate transpune acest lucru în versuri, care aparent să nu aibă nicio legătură, dar care să transmită starea de fapt a lucrurilor. Nichita Danilov în Amurgul orașelor descria această scenă întâmplător, fără să-și dea seama: „Pe drum au rămas urmele îndrăgostiților;/urmele pașilor ei ca două cupe din care s-a băut vinul,/urmele tălpilor lui ca două urne/din care s-a golit cenușa.” (Urmele Îndrăgostiților)

Conchid prin a susține că acest roman este unul complex, la care s-a muncit îndelungat și care nu oferă doar o cheie interpretativă, ci mai multe, din mai multe perspective. Am ales să mă axez pe latura psihologică a personajului David, prin a descrie singurătatea prin care trece, dar și prin a face referire la lumea virtuală, lucruri care s-au mai spus deja și peste care este greu să treci, pentru că fac parte din însăși existența personajului.

Integral în versiunea online

Oana Paler, *Stadii*, Rocart, 2023.

Amintirile bunicii Cornelia (6)

Pantofii

Cornel Samara

Mihai Caracostea zis Aragea a fost tare bogat. Se presupunea că a vândut partea lui de comoară unor evrei din Salonic. Casa lui din Edessa era cu etaj, văruită în alb cu balcoane roșii din lemn proptite pe sahnisie, cum fusese arhitectura în Imperiul Otoman. Ca să exprime bunăstarea în care trăiau, bunica mi-a dat mai multe exemple de-a lungul timpului.

Cum ar fi faptul că s-a născut într-o casă cu parchet, lucru foarte rar la vremea aceea.

Sau, că pentru un material de mătase necesar croirii unei singure rochii, tatăl ei a dat o căruță cu secară.

Și al treilea exemplu: după ce a venit din război, tatăl ei i-a cumpărat o pereche de pantofi. Pe atunci nu existau magazine acolo, pantofii se făceau pe comandă și puțini își permiteau. Dar să iei unui copil de patru ani pantofi, mai ales când îi crește piciorul, era o extravaganță.

Cornelia s-a dus într-o zi la râu și și-a lăsat pantofii pe mal. S-a bălăcit cu copiii, dar, din neatenție, apa i-a luat unul dintre pantofi și dus a fost. A fugit plângând până la Mihai, iar acesta a făcut îndată o vizită cizmarului și a cerut să-i ia măsură fetei pentru pantoful pierdut.

Acesta a refuzat categoric, spunând că ori face pereche ori nu mai face. Străbunicul l-a întrebat mirat de ce trebuie să plătească doi pantofi, pentru că doar unul a fost înghițit de apele râului. Meșterul i-a răspuns simplu:

— Dacă fac unul singur, o să rămân văduv.

Superstiție sau strategie, nu se știe. Dar Mihai a mai plătit încă o pereche de pantofi.

Când s-a aprins lumina

Marius-Sorin Enache

Tot încerca să își scoată bucățele de cioburi și pietricele din zona tibiilor, dar nu reușea. Nu, reușea doar să își provoace tot mai multă durere.

În colțurile minuscule care îi ieșeau din carne își tăia buricul degetului arătător. Sărise de la etajul trei și, spre surprinderea lui, încă respira. Greoi, dar aerul circula. În momentul acela, își aducea aminte doar de primul „Bună!" pe care i l-a trimis. Vai, dar ce greșeală enormă. Să vorbești cu cineva pentru a forma o legătură, de cele mai multe ori eternă. De cele mai puține ori, fatală. Dar ce mai înseamnă șansele într-o lume contaminată?

Era ora trei dimineața. Poate trei și un pic, nici măcar nu știa cât trecuse. Spusese ceva greșit? Nu, nu credea. Încercase să se poarte pe cât de frumos, pe atât de molatic. Doar, doar să nu o supere. Presimțise ceva, așa se părea, pentru că... uite ce a făcut. Cum au ajuns amândoi. Ea, întinsă pe podea, cu fruntea sângerându-i, el – ca meșterul Manole. A plonjat prin primul geam pe care l-a zărit. A simțit că e calea cea mai bună, cea mai puțin dureroasă. Dar, asfaltul nu face diferența. Ce-l lovește, crapă. Care pe care.

Credea că îi curge transpirația pe față. De fapt, era nasul crăpat pe jumătate. Piramida era, acum, aproape inexistentă. Să nu mai vorbim și despre corp, până și o vită tranșată arată mai pregătită pentru o ieșire în parc. Și asta în miezul zilei. Să fi apucat să îl lovească cu briceagul? Sau era un ciocan? Oricum, ceva îl durea în zona spatelui. El a căzut cu pieptul înainte.

Simțea și nu simțea. Gândea și nu credea că mai e, cu adevărat, în viață. Voia să plângă, să își vindece rănile cu lacrimile lui sărate. Totul durea. Până și trecutul. Oare așa se simțea un om înainte să simtă pentru ultima oară gustul aerului? Aerul ăla rece și umed al nopții.

Nimeni nu era prin jur. Nimeni parcă nu auzise nimic.

Nici măcar o lumină nu s-a aprins la blocurile vecine. Dar, o lumină s-a aprins în scara blocului din care a sărit.

Virtual mural

Brunno Livadaru

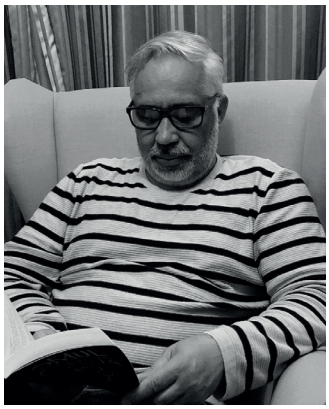

Când m-am trezit, totul părea aievea, deși aș fi putut jura că e doar un vis. Camera mea n-avea nici ușă, nici fereastră, iar eu eram o frescă pe un zid. Ciudat, mi-am spus, fără să pot schimba mirarea de pe chip. A cui și cine a zămislit această țară de nicăieri venită în vis? Ce vrăji nebune, neîntâlnite până astăzi, s-au înnodat în somnul meu, din care nu-mi doream să mă trezesc? Nici să mă mișc, nici să clipesc nu pot; totul e vis și neputință, căci tencuiala și vopseaua m-au împietrit în fața lumii. Prin fața mea, trec oamenii grăbiți mergând pe biciclete, lipsiți de aripi și un pic bătrâni; nu par a fi nici spiriduși, nici zâne, ci doar minuscule furnici. Deodată, un vagonet ciudat oprește dincolo de stradă; din el coboară un șir prelung, fără sfârșit, de omuleți mărunți cu chipuri plate, având ochi oblici dar cumva drăguți. Nedeslușit îmi e limbajul lor înalt, subțire si străin, se bulucesc cu toți în fața mea ca la paradă, ținând in palme minuscule cutii din care se revarsă o ploaie nesfârșită de lumini. „Peter Pan", aud de data aceasta clar o voce răgușită! „Peter Pan," rostesc în gând, la rândul meu. Ce straniu, numele acesta îmi sună cunoscut, îmi zic. Dar brusc, fără de veste, mă multiplic; sunt frescă încă pe perete, dar în același timp, prins în milioane de ecrane mici. Călătoresc în acest chip cu aripi nevăzute de pe un țărm pe altul, cât ai clipi. Minune! Toți mă admiră și rostesc: „E Peter Pan trezit din vis!

Sandalele lui Borges

Georgiana Gabriela Fodor

Mă născusem în Buenos Aires. A doua oară. Prima viață nu-mi ieșise prea bine, fusesem sclavul iluziilor, umblam numai după fantasme, știți genul acela de vietate care doarme cu scheletul atârnat de pereți pentru a savura în fiecare zi impresia că viața nu e niciodată adevărată. Scriam zilnic pe toți pereții de sticlă ACEASTĂ VIAȚĂ ESTE DOAR UN DRUM SPRE NICĂIERI. Îmi satisfăceam setea de catastrofal panicându-i pe toți cu vești teribil de rele. Glumele proaste au continuat până în ziua accidentului când mi-am pierdut memoria definitiv. Imaginați-vă un pește aruncat în apă care nu mai știe să înoate sau o pasăre dând haotic din aripi în timp ce își încâlcește penele în caierul colorat al norilor. Eu, marele jucător al teatrului de păpuși, devenisem un manechin în mâinile altora. Nu mai aveam nicio durere. Fiecare zi îmi ștergea conturul urmelor. Fiecare dimineață mirosea a nou. În biblioteca sanatoriului îmi petreceam cea mai mare parte din ceea ce ei numesc timp. Așa se face că în noua mea viață l-am descoperit pe el. Biblioteca infinită era noua mea casă, îmi plăcea să urc scările în formă de spirală până spre clipele serii când totul se acoperea din nou de uitare. Ajunsesem asemenea unui orb pipăind depărtarea din cuvintele scrise pe paginile cărților de nisip. Îmi măsuram pașii cu fiecare nouă povestire. Mă lăsam purtat prin toate ținuturile exotice și, însoțit de tigrii albăstrii ai bătrânului mag, călcam peste imagini aglutinate, peste chipuri mânjite de ură, peste brațe acoperite de vegetație, peste geamantane în toate culorile prevestind o moarte îndelungată și rafinată. Abia acum eram călătorul perfect prin ținuturile de lux ale paradisului.

Spectatorul îmblânzit – Despre Scorpia Neîmblânzită FNT 2023

Andrei Bulboacă

În fond care este tot scopul? Dorința regizoarei spectacolului, Ruxandra (Diana Buluga), dar și a celei care a rescris povestea, Ana (Sânziana Tarța), este ca ceea ce ele au creat să se transmită online, în direct, la celebrul teatru Schaubühne. Doar că spectacolul *Scorpiei* pe care l-au montat nu se desfășoară în condiții normale; prin urmare, asistăm la ceea ce am putea numi o răzvrătire. O revoltă atât din partea publicului, cât și din partea actorului ce îl joacă pe Baptista, în piesă numit Andrei și interpretat de către Radu Lărgeanu, care nu este mulțumit de rol și încearcă să stârnească publicul împotriva creatorilor. Spectacolul Letei Popescu se desfășoară pe mai multe planuri de interpretare și poate fi destul de dificil de urmărit și mai ales de comentat. Într-un final, cortina se ridică și vedem montarea *Scorpiei*, care este transpusă în perioada comunistă, în realitatea din Cluj-Napoca. Nu am să detaliez, cert este că se lansează anumite mesaje sociale, care ar trebui totuși să ne facă să gândim anumite aspecte ale vieții. Ce se întâmplă însă cu publicul? Se tot aud murmure, comentarii, și mai ales avem un spectator-problemă, adus chiar de unul dintre actorii de pe scenă, pentru un favor ce i l-a făcut la casă. Este vorba despre Sergiu (Adrian Cucu), care vine la teatru în stare de ebrietate, i se face și rău, parafrazând astfel personajul original creat de Shakespeare, și anume Cristofor Sly. Să nu uităm un detaliu important, că scopul este ca spectacolul să se desfășoare fără probleme, pentru a putea fi transmis la Berlin, și a impresiona publicul. Dar ce să vezi? Uneori tehnica nu ține cu oamenii, iar internetul cade, creându-se panică, încep dezbateri, timp în care regizoarea tot încearcă să se scuze pentru inconveniențe față de Berlin, ignorând spectatorii din România.

În timpul acesta, lumina se tot aprinde în sală, iar spectatorii sunt din nou expuși, pentru că ce să vezi, nu au venit la teatru să se relaxeze. Iar apropo de acest fapt, chiar ni se comunică și ideea că unii vin la teatru tocmai pentru a impresiona, pentru a se da mari și pentru a părea ceea ce nu sunt. Sună cunoscut oare? Norocul a făcut ca niciun telefon să nu sune în timpul reprezentației de la Odeon, pentru că atunci chiar că ar fi fost lucrurile altfel. Mă întreb oare actorii din public ar fi reacționat altfel? Ar fi improvizat? Dar dacă suna vreun RO-Alert? O altă secvență ce nu știu dacă a fost observată are loc în momentul când li se spune oamenilor că după spectacol va urma o sesiune de *Q&A*. Și mă gândeam, oare tipologiile de spectatori create de Leta Popescu, care uneori pot fi incomode, nu sunt inspirate de acei oameni care la o sesiune de întrebări și răspunsuri acaparează discuția și pun întrebări incomode? Am asistat la multe astfel de evenimente, și sentimentul era de stânjeneală, atât pentru artiști, cât și pentru cei din public.

Dacă aveți drum pe la Cluj, merită să încercați experiența acestui spectacol, pentru că este altceva, și puteți alege din ce perspectivă să-l judecați și să-l internalizați. Eu am ales să mă uit și la spectator, și la tipologiile pe care creatorii au dorit să le realizeze. Jocul cu publicul și scoaterea lui din zona de confort creează o stare de anxietate și de neliniște, pentru că se anulează liniștea cu care oamenii erau obișnuiți să meargă la teatru. Și știți de ce? Pentru că temele discutate în *Scorpia Neimblânzită*, dincolo de satira în care sunt îmbrăcate, sunt extrem de actuale și dureroase. De la misoginism la violență, la lumea teatrală, la educația pe care publicul o are și până la dorința de a face totul perfect pentru străinătate, toate acestea le veți regăsi în spectacol. Și, poate, se vor naște și pentru voi semne de întrebare, căci *teatrul nu are nevoie de lavalieră*. Însă are nevoie de public.

Integral în versiunea online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Producție: editura LITERA
Distribuție: Librăriile Cărturești

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Director: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Catrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

https://fictiunea.ro
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985